

Gospodarske stvari.

Kako ravnati z vinom, ki ima okus po žveplu?

Spisal Anton Kosi, učitelj in posestnik v Središču.
(Konec.)

Praviloma se z uspehom žvepla prvokrat že meseca maja, t. j. pred cvetom, drugokrat pa meseca junija ali po cvetu in ako se pozneje še vendarle začne tu ali tam kazati plesnjivec, se praši še meseca julija. V mesecih avgust, september in oktober pa se navadno niti ne žvepla.

In kdo je letos pri nas meseca maja ali junija mislil na žveplanje? Skoraj nikdo! Šele meseca avgusta so nekateri inteligentnejši vinogradniki začeli vpraševati po sredstvih, s katerimi bi rešili svoj pridelek plesnobe.

Toda pustimo sedaj to in vrnimo se k moštu, ki ima okus po žveplu. Kaj naj ž njim storimo? Pred vsem je treba počakati, da popolnoma povre, prej se ne da ž njim celo nič ukreniti. Pa tudi potem ni s takim vinom bogsigavedi kako umetnega ravnanja. Ko je burno vrenje končano, naj se takoj z droži pretoči in sicer v snažno, na novo zažveplano posodo. V navadnih okolsčinah je mošt že pri vrenju žvepleni okus zgubil, ker je žveplena snov v moštu sedla na dno v droži. Ko bi pa vino še tudi po prvem pretakanju imelo v sebi žvepla, tedaj treba isto čez kake 3 tedne znova pretočiti in sicer — kakor prvokrat — v zmerno zažveplani sod. Naj žveplanje soda ne moti nikogar, zakaj žveplena sokislina (plin), ki se naredi pri zažiganju žvepla, upliva čisto drugače na vino, nego pa trdna snov, kakoršna je žveplena moka.

Če tudi dvakratno pretakanje ne bi pomagalo, naj se vino za par tednov znova pretoči in sedaj je treba uporabiti kako čistilo, s katerim se na umetni način spravi iz vina zgoraj navedena napaka. Najprimernejše čistilo za to je sveži jajčji beljak.

Na polovnjak se vzame beljak 10—12 jajec, katera morajo biti celo sveža. Ta snov se stisne skozi redko platno in ko se je prej še pridejalo nekoliko kuhinjske soli (kakih 5 dg.), se z dodatkom potrebite vode naredi sneg (vsaka količaja izurjena kuharica ti pove, kako!), ki se končno zlije v vino, katero hočemo popraviti. Čistilo se naj v sodu dobro pomeša (vzemi snažen kol, ali kaj enakega!)

Popisano čistilo potegne za kaka dva tedna vse v vinu se nahajajoče nepotrebne tvarine — torej tudi žveplo — na dno, a bati se ni, da bi podelil jajčji beljak vinu kak poseben okus, zakaj beljakovina ostane vsled v vinu se nahajajočega vinskega cveta neraztopljen in se kot taka sede na dno. Za kake tri tedne treba vino pretočiti.

Pomniti pa gre, da mora biti vino, koje hočemo čistiti, popolnoma povrelo in vsa manipulacija se naj vrši v hladni kleti.

Dopisi.

Iz Marenberga. (Nemška golazen — grda prikazen.) Ako govorimo o nemški golazni, vedi, da to ni kaj navadnega. Pošten Nemec, ako se kje najde, je vsega spoštovanja vreden. Naš trg ima nekaj pošteni Nemcev, pa tudi zagrizenih Nemcev nemške napetosti tu ne manjka.

Pri nas se ne godi tako, kakor drugod. Povsod imajo razni kraji vrle moze raje za svoje voditelje, kakor razgrajajoče napetneže. V našem trgu pa smo videli pri zadnjem šolskem shodu veliko nemške golazni, ki ne zasluži drugega, kakor da se odstrani.

Ta golazen je zlezla na slovenski napis »Posojilnične« krčme, ga je oblazila, ogrdila in skvarila. Ko bi Slovenci marenberškega

kraja, kateri redimo to golazen, tudi tako delali, bi se nemškim napisom po trgu tudi slaba godila. Pa mi Slovenci imamo več omike in prizanesljivosti v peti, kakor Nemci v glavi. Schober je sicer pri šolski slovesnosti v nebesa povzdigoval nemško omiko. Pa on je dobro pokazal, kaj s tem razume. Našo vrlo duhovščino je v govoru napadal, zvečer pa je nekemu nemškemu učitelju v krčmi Brudermanovi vpricho več gostov za-ušnice delil.

Tisto nemško kulturo, katero bo on nam slovenskim kmetom vsiljeval z vsemi tistimi, ki radi tako plešejo, kakor jim on gode, te njegove omike se nam je pač treba z vsemi štirimi braniti.

Nemška golazen je res grda prikazen, če je zadnjo nedeljo priporočala in hvalila svojo lepo nemško šolo. Kaj pomagajo lepe stene, kaj pomagajo visoka okna, kaj koristijo kamenite stopnice, kaj pomaga tisti trgovec, ki na eni strani prodaja žganje, Bismarkove buče, in jih hvali v svoji štacuni in na drugi strani nadzoruje novopostavljeno šolo! Vzgoja te šole je le ponemčevalna. V njej vse slovenske otroke ponemčijo. Slovenci otroci morajo po tri leta v eni šolski sobi trgati obleko, ne da ki kaj napredovali. Mladini je treba poduka v materinščini. — Nemški tržani so tako pametni, da svojim otrokom ne privoščijo ne francoskega, ne italijanskega, ne angleškega pouka, ampak le edino nemškega. Zakaj pa? Zato, ker se otroci le v maternem jeziku morejo izobraziti. Pri vsem tem pa hočejo, naj bi slovenski otroci v nemški šoli prazno slamo mlatili. Dokler smo Slovenci zadovoljni z nemško šolo, kakoršna je marenberška, smo daleč od izobrazbe, daleč odstranjeni od napredka!

Le tako dolgo bomo sužnji trških debeluhov, dokler bomo zadovoljni z njihovo nemško šolo; tako dolgo kmetski otroci ne bodo tako prebrisani, kakor trški, dokler se ne bodo ravno tako učili vseh rečij v maternem jeziku. Materinščina je podlaga vse omike, in ker naša šola Slovincem tega ne privošči, zato je nemška šola naša največja nasprotnica.

Kdo pa je dal denar za trško nemško šolo? Nemci kvasijo okrog, da ta šola kmete nič ne stane. Kaj se le! Naši Nemci barantajo s slovensčino. Kako visoko sami cenijo slovenski jezik, so pokazali s tem, da jim je le naša slovensčina pozidala šolo. Nemci so hoteli svojim nemškim otrokom pripraviti nemško šolo. Ker bi si tako šolo morali sami plačati, so si pomagali s tem, da so Slovence dali v zameno. Sklenili so, da učitelji ne smejo poučevati slovenskih otrok v maternem jeziku, nemške pa poučujejo v materinščini. S tem so vse slovenske otroke zvrgli, da pri svojem pouku ne bodo napredovali, za šolo so pa od nemškega šulferajna dobili za to čez 10.000 t. j. čez deset tisoč goldinarjev. Celó iz Berolina so dobili od kupnino izdajsko, 300 mark nemškega denarja, za slovenske kmetske otroke.

Kdo je po takem pomagal pozidati novo šolsko poslopje? Le slovenski, kmetski in delavski otroci so k temu pomagali. Le zato, da se jim bo vzela materinščina, zato, da bi zaničevali mile matrne besede, zato, da bi Slovenci v nemških solah vedno butasti in neumni ostali, da bi jih Nemci lažje po štacunah goljufali, v ta namen storijo Nemci vse, da bi vzeli slovenski mladini ljubezen do slovenskega maternega jezika.

Marenberška šola bi morala biti dvojezična, ker je nad polovico otrok slovenskih, a grda nemška golazen, ki lazi po Gradcu, po Berolinu in po vseh nemških kotih, pa je pri nas zastrupila slovensko mladino. To golazen moramo pokončati, tej golazni moramo z združenimi močmi vzeti strup, da bo šola dvojezična. To moramo doseči, zakaj ta nemška golazen je čez vse grda prikazen v našem okraju.

Iz Konjic. V zloglasni celjski »vahterci« se je nekdo pred kratkim z vsem strupom zakadil v našo posojilnico. Kdor ima oči,

da vidi, in možgane, da misli, koj razvidi, kam pes tace moli.

Naša slovenska posojilnica hrani in varuje že 14 let slovensko ljudstvo pred nemčurskimi kremplji; marsikoga je strgala že s teh nevarnih krempljev, marsikomu ohranila je domovje, da ga nasprotnik ni mogel stirati z rodne hiše in mu dati be-raske palice na pot. To naše nasprotnike bode v oči, in radi bi ugonobili vrlo delu-jočo posojilnico.

Ko je pred več kakor jednim celim letom posojilnica odpustila svojega tajnika Sattler-ja, ker se je začel zaupno bratiti z vinom, ter se je zvedelo, da je obdržal zase neke denarje, koje so mu dali večinoma njegovi prijatelji v krčmah in neuradnih dneih, da plača uradni dan zanje pri posojilnici obresti, nastalo je hrupno veselje v nemškem brlogu. Mencali so si roke, se krohotali, stikali glave, so že videli v svojih krempljih slovensko ljudstvo, prav za prav slovenska posestva, ker upali so, da posojilnica propade.

Med ljudstvo so se trosile gorostasne laži in krive vesti o slabem denarnem gospodarstvu v posojilnici. Vendar pošteno naše ljudstvo je spoznalo volkove v ovčji koži, ker to dobro ve, dokler v posojilnici gospodarijo značajni, skrbni in previdni gospodje, kakor Šepic, dr. Rudolf, Ogorevc itd. zguba ni mogoča. Posojilnica sama sploh ni imela niti vinarja zgube, pa tudi prizadete stranke je vedela obraniti vsake škode, saj ji je izročil Sattler sam primerno svoto, da se poplačajo vse svote, koje je sprejel od strank, a jih ni izročil posojilnici. Grda laž je torej, da je moral kedo dvakrat kaj plačati. Kdor kaj tacega trdi, je lažnjivec, ki zasluži gorko zaušnico. Celi dopis v vahterci je toraj le nekako čudna reklama za nemško »šparkaso«, koji baje jetika preti, dočim posojilnica ravno letos, kakor smo zvedeli iz zanesljivega vira, krasno napreduje.

Naj še nekaj omenimo. Ta napad na posojilnico kaže, da hočejo naši Nemci boj imeti na gospodarskem polju. Zakaj? Ker vidijo, da slovensko ljudstvo sili v nemške trgovine, gostilne, k nemškim obrtnikom — to jim daje pogum. Mislijo si, če so slovenski kmetje tako malo zavedni, da nas sami podpirajo, res drugega ne zaslužio, da jih popolnoma ugonobimo.

Ko bi pa naše slovensko ljudstvo kupovalo le v slovenski trgovini, se ogibalo nemških gostiln in obrtnikov, upadel bi jim pogum, zgrevano bi trkali na svoje prsi in rekli: »Slovensko ljudstvo nas je spoznalo, da smo mu nasprotniki — kdo nas bode zdaj redil? Poberimo svoje bisage in pojdimos drugam!« Morda se doživimo kaj tacega.

Zreče. (Zborovanje) priredilo je dne 6. novembra naše politično in gospodarstveno društvo »Straža?« Podpredsednik je zbrane društvenike pristrčno pozdravil ter omenivši žalost v cesarjevi hiši, povabil, naj bi se mi z dosedanjjo ljubeznijo tesno oklepali še znanprej obeh naših vladarjev, namreč sv. Očeta in presv. cesarja. Potem je tajnik poročal o delovanju društvenega odbora. Isti je povodom grozne smrti blage cesarice odposlal na Dunaj v imenu društva pismo, v katerem se razodeva izraz najglobljega sožalja in ob enem iskrenozveste udanosti do tolikoskušane cesarja. In te dni je dospela Najvišja zahvala. Odbor je med ostalimi tudi sklenil, naj bi se nekje v najem vzelo nekoliko zemljišča za trsovnico, odkoder bi društveniki bdi brezplačno ali proti malej odškodnini dobivali trsje. V toto hvalevredno svrho je potem društveni načelnik, gospod Dobnik, odstopil za trsovnico potreben svet, ne da bi zahteval za to kakšno plačilo. Blagosrčnemu dobrotniku naj torej plačuje ljubi Bog!

V vzporedu obljubljeni poduk o gospodarstvu je izostal, ker je pričakovani gospod učitelj iz vinorejske šole v Mariboru svojo službo opravljal v drugem kraju, pač pa nas bo lahko obiskal enkrat v novembru. Neki društvenik je sprožil misel, naj bi se v Zrečah